

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра екології, географії та туризму

Непомилуєва Анастасія Володимирівна

**Державний ветеринарний контроль при ввезенні на
митну територію України кормів, комбікормів,
преміксів для відгодівлі тварин**

Автореферат

дипломної роботи

на здобуття освітнього ступеня – магістр

Спеціальність 101 Екологія

Рівне - 2020

Магістерська робота є рукопис.

Роботу виконано в Рівненському державному гуманітарному університеті, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: *Мельник Віктор Іванович*, доктор біологічних наук, професор

Рецензент: *Сачук Роман Миколайович*, директор Дослідної станції епізоотології Інституту ветеринарної медицини НААН України

Захист відбудеться __ січня 2020 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні ДІК в Рівненському державному гуманітарному університеті за адресою: 33000, м. Рівне, вул. Пластова, 31.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження.

Проблема якості кормів на комбікормів, які поставляються на український ринок, є важливою і дуже актуальною. Досвід провідних вітчизняних та зарубіжних компаній виробників свідчить, що результати, яких вони досягають в процесі виробництва та реалізації продукції високої якості, базується на чіткому дотриманні вимог нормативних документів і стандартів на всіх етапах багатоступеневого виробничого процесу. Набута практика має стати надбанням для всіх вітчизняних підприємств, що працюють у цій сфері, до того ж, її впровадження не тільки гарантуватиме виробництво якісної та конкурентоспроможної продукції, а й сприятиме стабільній роботі компаній виробників, зростанню їх фінансових і технічних можливостей, вирішенню соціальних проблем трудових колективів.

Об'єктом нашого дослідження є ветеринарний контроль при ввезенні на митну територію України кормів, комбікормів.

Предмет роботи: є якість та безпечність кормів, комбікормів, преміксів для відгодівлі тварин.

Мета дипломної роботи: було дослідити якісь кормів та комбікормів, які використовуються для відгодівлі тварин.

Основними завданнями дослідження є:

- охарактеризувати стан та перспективи розвитку кормовиробництва в Україні;
- ознайомитися із законами України про корми;
- висвітлити тему ввезення на митну територію України кормів;
- визначити вимоги до якості зерна, що використовується для кормів;
- дати оцінку якості кормів.

Методи досліджень – теоретичні, аналітичні, статистичні, методи математичної обробки.

Наукова новизна полягає у детальному вивченні державного ветеринарного контролю, а також якості та безпечності кормів, комбікормів та преміксів.

Практичне значення одержаних результатів. На нашу думку, отримані результати досліджень повинні бути опубліковані у засобах масової інформації, щоб люди мали вільний доступ до даних матеріалів і могли ними вільно користуватися.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРМО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

В останні роки кормовиробництво в більшості господарств країни не в повній мірі задовольняє потреби тваринництва, де постійно спостерігається дефіцит кормів, низька їх якість, нестабільність надходження за сезонами року, висока вартість та недостатній асортимент. Основна причина такого стану кормовиробництва це не стабільна урожайність кормових культур, яка передусім залежить від погодних умов, недостатньої уваги з боку спеціалістів агроформувань, недотримання та неналежного ресурсного забезпечення технологій їх вирощування. Нестача кормів є серед причин зменшення поголів'я худоби і зниження її продуктивності. Одним із основних чинників розвитку всіх галузей тваринництва є удосконалення систем виробництва кормів і раціональної годівлі. Кормова база повинна відповідати таким вимогам: безперебійне забезпечення тварин збалансованими за поживними і біологічно активними речовинами кормами, створення страхових запасів, зниження собівартості кормів. Тому, для поліпшення стану справ у тваринництві і подальшого підвищення продуктивності худоби у господарствах всіх форм власності необхідно кардинальним чином змінити відношення до питань кормовиробництва, забезпечити прискорений розвиток цієї галузі.

Завданням кормовиробництва є забезпечення тваринництва кормовою сировиною з такими параметрами якості та собівартості, які давали б змогу отримувати конкурентоспроможну продукцію. Це можливо лише за науково-обґрунтованих технологій утримання тварин та кормовиробництва. У відновленні обсягів виробництва кормів та підвищенні їх якості провідна роль відводиться польовому кормовиробництву [14]. Сучасний стан польового кормовиробництва в Україні характеризується екстенсивним рівнем ведення внаслідок нераціональної структури посівних площ, низької продуктивності ріллі, зайнятої кормовими культурами, слабкою осначеністю господарств високопродуктивними технічними засобами. Відновлення впровадження у виробництво наукових розробок, передового вітчизняного та зарубіжного досвіду повинні стати основою розвитку в цілому галузі кормовиробництва на перспективу.

Забезпечити досягнення поставленої мети, зважаючи на фактичний стан кормовиробництва, прогнозується шляхом реалізації комплексу заходів за наступними напрямками:

- удосконалити ефективність системи удобрення та раціонального використання польових кормових культур (у польових, кормових, захисних сівозмінах) на основі моніторингу ґрунтів;

- збільшити питому частку енергоємних культур і сортів багаторічних бобових і злакових трав, однорічних бобових культур і сої, адаптованих до різних умов, високопродуктивних, стійких до патогенів, екологічних стресів, з підвищеною симбіотичною активністю на основі широкого використання генофонду культурної і природної флори, методів гетерозисної селекції, біотехнології, імунітету і біогеоценології.

- запровадити більш ефективні агроценози із пріоритетних для кожної зони кормових культур та їх сумішок, технологій заготівлі, зберігання, способів використання, продуктивної дії та екологічної безпечності кормів;

- застосувати розроблені перспективні заходи підвищення врожайності кормових культур, ефективності і енергоресурсозатратності основних технологій їх вирощування, заготівлі і зберігання кормів з урахуванням екологічної ситуації, ґрунтово-кліматичних умов та напрямку виробничої діяльності сільгосп підприємств.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ КОРМІВ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Терміни та їх визначення

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

безпечні корми – корми, що не мають негативного впливу на здоров'я людей або тварин, або корми, що не роблять харчові

продукти, одержані від тварин, які використовуються для виробництва харчових продуктів, небезпечними для споживання людиною;

благополуччя тварин – умови, в яких перебуває тварина, включаючи наявність систематичного догляду, належного годування, належних приміщень для утримання тварин, попередження хвороб, гуманне поводження із тваринами, в тому числі, під час забою;

вантаж – будь-яка кількість корму, що перевозиться від відправника на адресу одного або декількох отримувачів по одній або декільком товарно-транспортним накладним;

вид корму – це кормова суміш, кормова добавка, кормовий матеріал, повнораціонний корм, мінеральний корм, корм, призначений для особливих поживних цілей, замітник молока, лікувальний корм та інші корми;

вхідний корм – сировина, яка постачається на початку виробничого процесу, така як кормові матеріали, кормові добавки, премікси, допоміжні засоби для переробки;

вихідний корм – це кормова суміш, кормова добавка або кормовий матеріал, що є результатом виробничого процесу;

вилучення корму – заходи, спрямовані на запобігання обігу, демонстрації чи пропозиції небезпечного корму;

виробництво – діяльність, пов'язана з виробництвом кормів, у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво, виготовлення, підготовка, змішування та пов'язані з цим процедури, обробка, наповнення, фасування (пакування), переробка, відновлення та інші зміни стану корму;

відкликання корму – заходи, спрямовані на повернення оператора ринку небезпечного корму, який було продано або передано кінцевому користувачу, або який є доступним кінцевому користувачу;

гігієна кормів – заходи та умови, необхідні для здійснення контролю небезпечних факторів і забезпечення придатності кормів з урахуванням їх використання згідно із призначенням;

господарство – будівлі, споруди, ферми, будь-яке інше місце на території України, де перебувають, розводяться та/або утримуються тварини, проводиться їх продаж, забій, утилізація, штучне осіменіння, організовуються виставки тварин;

добовий раціон – середня загальна кількість кормів, які щодобово необхідні тваринам даного виду, вікової категорії, щоб задовольнити всі їхні потреби, обчислена із розрахунку вологи корму 12%;

державний інспектор – посадова особа компетентного органу;
додатковий корм – кормова суміш, яка має високий вміст певних речовин, але яка, беручи до уваги її склад, є достатньою для добового раціону тварин лише за умови, якщо вона вживається разом з іншими кормами;

домашня тварина – будь-яка непродуктивна тварина, яка відноситься до тих видів тварин, які вигодовуються, вирощуються та утримуються людиною, але зазвичай не використовуються для споживання людиною;

допоміжні засоби для переробки – будь-яка речовина, що сама по собі не є кормом, а навмисно додана під час переробки кормів або кормових матеріалів з метою досягнення технологічних цілей під час обробки або переробки, що може спричинити ненавмисну, але невідворотну появу залишків речовин або їх похідних у готовому продукті. Однак такі залишки не мають жодного шкідливого впливу на здоров'я тварин, людей чи на стан навколишнього середовища, та не впливатимуть негативно в технологічному плані на повнораціонний корм;

експлуатаційний дозвіл – документ дозвільного характеру, який видається оператору ринку на підставі результатів перевірки відповідності його потужностей вимогам законодавства про корми та дає змогу оператору ринку провадити господарську діяльність з виробництва та/або обігу кормів;

етикетка – бирка, напис, ярлик, що містить малюнки чи написи, написані, надруковані, нанесені за допомогою трафарету, витиснені або вдавнені та прикріплені до одиниці упаковки (контейнера) з кормами;

забруднення – наявність або поява небезпечного фактору в кормах;

забруднені матеріали – корм, який містить небажані речовини у рівнях, які перевищують ті, які передбачені санітарними заходами;

забруднююча речовина – будь-яка біологічна речовина, в тому числі організми, мікроорганізми та їх частини, або хімічна речовина, стороння домішка чи інша речовина, що ненавмисно потрапила до корму і становить загрозу безпечності корму;

замінник молока – кормова суміш, яка вживається у сухому вигляді або після розчинення у певній кількості рідини для годівлі молодих тварин, в якості доповнення до, або заміни після-молозивного

молока, або для годівлі молодих тварин, таких як телята, козенята або ягнята, призначені для забою;

зоотехнічна добавка – будь-яка добавка, яка сприятливо впливає на показники продуктивності та фізіологічного стану тварин, або використовуються для сприятливого впливу на навколишнє природне середовище, зокрема, підсилювачі засвоєності; стабілізатори кишкової флори; речовини, що позитивно впливають на навколишнє середовище та ін.;

кінцевий користувач – юридична особа, фізична особа-підприємець або фізична особа, які не використовують корм для здійснення комерційної діяльності;

кокцидіостатики та гістомоностатики – речовини, що призначені для боротьби або пригнічення росту протозойних організмів;

кормова суміш – суміш, що складається щонайменше з двох кормових матеріалів, які містять або не містять кормові добавки, призначені для згодовування тваринам у якості повнораціонних або додаткових кормів;

корм – будь-яка речовина або продукт, включаючи кормові добавки, перероблені, частково перероблені чи не перероблені, призначені для орального годування тварин;

корм, призначений для особливих поживних цілей – корм, який може задовольняти особливі поживні потреби організму тварини завдяки його особливому складу або способу виробництва, що відрізняє його від звичайних кормів. Лікувальний корм не є кормом, призначеним для особливих поживних цілей;

кормова добавка – речовина, мікроорганізми або суміші, інша ніж кормовий матеріал або премікс, яка додана до корму або води із метою задоволення потреб тварин у годуванні, досягнення сприятливого впливу на характеристики корму, продукту тваринного походження, екологічні наслідки тваринницької діяльності, продуктивність та благополуччя тварин, зокрема шляхом впливу на шлунково-кишкову флору та засвоєність корму, чи колір декоративних рибок та птахів;

кормовий матеріал – продукт рослинного або тваринного походження, головним призначенням якого є задоволення поживних потреб організму тварин у їх природному стані, свіжій або консервованій, та продукти його промислової переробки, а також органічна та неорганічна речовина, що містить або не містить кормові

добавки, який призначений для годівлі тварин безпосередньо або після переробки, або у приготуванні кормової суміші, або як носій для преміксів;

кормовий інгредієнт – кормовий матеріал, кормова добавка, дозволена до використання, допоміжні засоби для переробки, дозволені до використання, або будь-яка речовина, яка використовується для приготування кормів, та не заборонена для використання у кормах;

лікувальний корм – суміш ветеринарного(их) лікарського(их) засобу(ів) та корму(ів), яка готова до реалізації та призначена для годівлі тварин без подальшої переробки, завдяки її лікувальним або профілактичним властивостям, або іншим властивостям як лікарського засобу;

маркування – слова, описи, знаки для товарів і послуг, назва торгової марки, зображення чи символи, що стосуються кормів і розміщені на будь-якій упаковці, етикетці (стікері), споживчій тарі, контретикетці, кольєретці, ярлику, пробці, листку-вкладиші, документі, повідомленні, інших елементах упаковки, що супроводжують чи належать до таких кормів;

мінеральний корм – додатковий корм, який містить щонайменше 40% необробленої золи;

небезпечний фактор – будь-який хімічний, фізичний, біологічний чинник корму або стан корму, що може спричинити шкідливий вплив на здоров'я тварини та/або людини;

небезпечний корм – корм, що має негативний вплив на здоров'я людей або тварин, або корм, що робить харчові продукти, одержані від тварин, які використовуються для виробництва харчових продуктів, небезпечними для споживання людиною;

неправильно маркований корм – корм, маркування якого вводить в оману оператора ринку кормів/кінцевого користувача, в тому числі, якщо корм продається під назвою іншого продукту, або схожий на загальноновизнану назву, або маркування корму не відповідає вимогам законодавства про корми;

носії – речовина, яка, як правило, використовується для розчинення, розведення, розпилення або іншої зміни фізичного стану кормової добавки з метою полегшення її застосування або використання без зміни її специфічних властивостей та функцій;

обіг – реалізація та/або зберігання кормів для цілей реалізації, включаючи пропонування до реалізації, та/або іншої форми передачі,

реалізації, розповсюдження або будь-яку іншу форму передачі незалежно від її здійснення на платній чи безоплатній основі. Дії, спрямовані на виконання рішення про переробку (зміну призначення використання), вилучення та/або відкликання, та/або утилізацію кормів, не вважаються обігом;

одиниця упаковки (контейнер) – будь-яка упаковка, включаючи обгортку, незалежно від матеріалу і форми, яка частково або повністю покриває корми для їх постачання як окремої одиниці (контейнер може містити кілька упаковок);

оператор ринку кормів (далі – оператор ринку) – суб'єкт господарювання в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, виробництво, реалізація та/або обіг кормів, який відповідає за виконання вимог законодавства про корми в межах діяльності, яку він здійснює. До операторів ринку належать фізичні особи, якщо вони провадять діяльність з метою або без мети отримання прибутку та займаються виробництвом та/або обігом кормів;

фасування (пакування) – вміщення кормів в одиницю упаковки (контейнер);

партия – будь-яка визначена оператором ринку кількість корму з однаковою назвою та властивостями, який вироблений за визначений цим оператором період часу за однакових умов виробництва на одній і тій самій потужності;

первинне виробництво кормів – виробництво продукції, включаючи вирощування, збір врожаю, доїння, розведення тварин до моменту забою, або рибальство, що призводить виключно до появи продуктів, які не піддаються іншим операціям після їх заготівлі, збирання або ловлі, крім простої фізичної обробки, такої як очищення, пакування, зберігання, природне сушіння або силосування;

повнораціонний корм – кормова суміш, яка внаслідок її складу, є достатньою для денного раціону тварини;

поживна цінність – усі основні природні компоненти кормів включаючи вуглеводи, білки, жири, вітаміни, мінерали та солі;

поживна добавка – будь-яка речовина, додана до корму із поживними цілями, зокрема, вітаміни, провітаміни та речовини з встановленим хімічним складом із схожою дією; суміші мікроелементів; амінокислоти, солі амінокислот та їх аналоги; сечовина та її похідні;

потужності – споруди або комплекс споруд, приміщення, обладнання та інші засоби, включаючи транспортні засоби, а також територія, що використовуються у виробництві та/або обігу кормів;

представлення кормів – форма, вид або упаковка та пакувальні його матеріали, які використовуються для кормів відповідно до способу організації представлення та умов, в яких вони демонструються;

премікс – суміш кормових добавок або суміш однієї кормової добавки або кількох кормових добавок з кормовими матеріалами чи водою, які використовуються як носії, не призначені для безпосереднього годування тварин;

програма-передумова – основні умови та види діяльності по забезпеченню безпечності кормів, які є необхідними для підтримання гігієнічних умов на всіх стадіях виробництва кормів;

простежуваність – можливість ідентифікувати оператора ринку, час, місце, предмет та інші умови поставки (продажу або передачі), достатні для встановлення походження кормів, матеріалів, що контактують з кормами або речовин, що призначені для включення, або очікується, що вони будуть включені в корми, на всіх стадіях виробництва, переробки та обігу;

реалізація – передача, обмін, поставка за договором та відчуження іншим шляхом корму від однієї особи до іншої безвідносно від того, чи відбулася реалізація платно та/або в іншій формі;

ризик – можливість виникнення шкідливого впливу на здоров'я людини і тварини та ступінь цього впливу, що походить з небезпечного фактору у кормах;

роздрібна торгівля – поводження та/або переробка кормів та їх зберігання в місці продажу або доставки кінцевому користувачу (зокрема, дистрибуційні центри, магазини, дистрибуційні центри супермаркетів або оптових складів);

сенсорна (смакова) добавка – будь-яка речовина, що додається в корм для покращення або зміни його органолептичних властивостей, або візуальних характеристик харчових продуктів тваринного походження, зокрема, барвники; ароматичні суміші, наявність яких у кормі підвищує їх запах та смакові якості;

система аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР) – система, яка ідентифікує, оцінює і

контролює небезпечні фактори, які є визначальними для безпечності кормів.

стадії виробництва та/або обігу кормів – будь-які стадії виробництва, у тому числі первинне виробництво, зберігання, транспортування, реалізація або постачання кормів;

тварина для виготовлення хутра – будь-яка непродуктивна тварина, яка вигодовується, вирощується та утримується для виробництва хутру та не використовується для споживання людиною;

тварина, призначена для виробництва харчових продуктів(продуктивні тварини) – тварина, яка вирощується, годуються та утримуються для виробництва харчових продуктів для споживання людиною, включаючи тварин, яка не використовується для споживання людиною, але належить до видів, які можуть споживатись людиною;

тварина, не призначена для споживання людиною (непродуктивні тварини) – тварина, яка вирощується, годуються та утримуються, але не використовуються для споживання людиною (наприклад, тварина для виготовлення хутра, домашня тварина, тварина, яка утримується в лабораторії, зоопарку, цирку);

термін зберігання – строк, протягом якого за умови дотримання належних умов зберігання, оператор ринку, який здійснює маркування корму, гарантує, що корм збереже заявлені властивості. Лише один термін зберігання може бути зазначено на кормі, який визначається на підставі терміну зберігання кожного із компонентів корму;

технологічна добавка – будь-яка речовина, додана до корму із технологічною мнтою, зокрема консервант, антиоксидант, емульгатор, стабілізатор, желюючий агент або драглеутворювач, згущувачі, зв'язуючий агент, речовин для контролю радіонуклідного забруднення, антиспікаючий агент, регулятор кислотності, силосна добавка, денатурант, речовина для зменшення забруднення корму мікотоксинами;

фасований (запакований) корм – призначений для продажу корм, упакований за відсутності кінцевого користувача, при цьому кількість корму в упаковці має певне значення, зазначене на упаковці, що відповідає заздалегідь вибраному номінальному значенню і яке не може бути змінене без розкривання упаковки або її видимого пошкодження.

2. Термін «ветеринарний лікарський засіб» вживається у значенні, встановленому Законом України «Про ветеринарну медицину».

3. Інші терміни вживаються у значеннях, встановлених Законом України «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин».

Стаття 2. Законодавство про корми

1. Законодавство про корми складається з Конституції України, цього Закону, закону України «Про ветеринарну медицину», інших актів законодавства, що видані відповідно до них.

2. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством про корми, застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 3. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на правовідносини, що виникають між операторами ринку і органами державної влади, їх посадовими особами, під час виробництва та обігу кормів, а також на:

корми для тварин, призначених для виробництва харчових продуктів;

корми для тварин, не призначених для виробництва харчових продуктів;

операторів ринку та потужності.

2. Дія цього Закону не поширюється на:

корми власного виробництва для тварин, призначених для виробництва харчових продуктів для власного споживання;

кормів власного виробництва для тварин, не призначених для виробництва харчових продуктів;

ветеринарні лікарські засоби;

лікувальні корми.

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ КОРМІВ ТА КОРМОВИХ ДОБАВОК

3.1 Контроль якості жиромісних кормів – запорука здоров'я тварин

Важливе значення в годівлі сільськогосподарських тварин відіграють жировмісні компоненти, які мають високу концентрацію енергії та містять життєво необхідні жирні кислоти – лінолеву та арахідонову. Жири характеризуються високою перетравністю і калорійністю у порівнянні з вуглеводами і білками, вони підвищують споживання енергії тваринами, сприяючи інтенсивному росту і розвитку молодняку. В живих організмах ліпіди виконують ряд важливих функцій: входять у структуру мембран, складають основу нервової тканини, акумулюють і депонують енергію, виконують захисну роль, складають основу біологічно активних речовин, таких як гормони, вітаміни, та є джерелом незамінних жирних кислот.

Якість жирів залежить від багатьох факторів: співвідношення насичених і ненасичених жирних кислот, температури, світла, вологості, терміну зберігання, наявності хімічних сполук. Контакт жирів із водою викликає їх гідроліз, що сприяє утворенню вільних жирних кислот, які не є шкідливими, однак мають нижчу енергетичну цінність і більшу схильність до окислення. Критичним рівнем вологи у жирах є 0,1%. Негативним фактором, який впливає на якість жирів, є наявність іонів заліза, міді і марганцю, які завжди присутні в преміксах.[9]

Таким чином, попередження псування жирів та контроль їхньої якості на різних стадіях зберігання є невід'ємним фактором для забезпечення високої продуктивності с/г тварин і птиці та збереження їхнього здоров'я.

Особливістю майже всіх зернобобових є те, що в їхньому зерні містяться різні антипоживні речовини (інгібітори ферментів, алкалоїди, гідролітичні ферменти тощо), які знижують поживну цінність цих кормів. Тому для ефективнішого використання кормів тваринами застосовують певну теплову обробку зерна з метою зниження втрат азоту в процесі травлення.[7] Основні вимоги до якості зерна, що використовується на корм наведено в таблиці 3.1

Таблиця 3.1

Вимоги до якості зерна, що використовується на корм

Показник	Овес	Ячмінь	Кукурудза	Пшениця	Просо	Жито	Горох	Вика	Сорго	Боби коштові	Нут	Чина	Люпин кормовий
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Вологість, %, не більше	15,5	15,5	16	16	15	16	16	17	15	16	16	16	16
Наявність домішок сміття, % не більше:													
- мінеральних	5	8	5	8	5	5	5	5	5	5	3	5	5
- куколю	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1
- шкідливих ріжок, зони та пагодиці	0,2	0,2	0,2	0,2	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
- гірчаку степового звичайного	0,1	-	0,15	0,1	-	0,1	-	-	0,1	-	-	-	-
- софори Нитковидної і в'язелю	0,04	0,1	0,1	0,1	-	0,1	-	-	0,04	-	-	-	-
Наявність зернових домішок, %	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Ураженість коморними жуками	1	1		не допуск.	22	не допускається, крім зараженості кліщем не вище ступеня							
						2	2	1	1	1	2	1	1

3.2 Ринок кормів та кормових добавок

Останніми роками ринок кормів та кормових добавок забезпечував досить динамічний приріст, демонструючи збільшення обсягів їх продажу. Так, за даними експертного аналізу фактична ємність ринку купівлі кормів підприємствами у 2018 р. склала близько 17 млрд. грн., що на 135% більше проти аналогічного показника 2017 р. і на 151,4% - 2016 р.

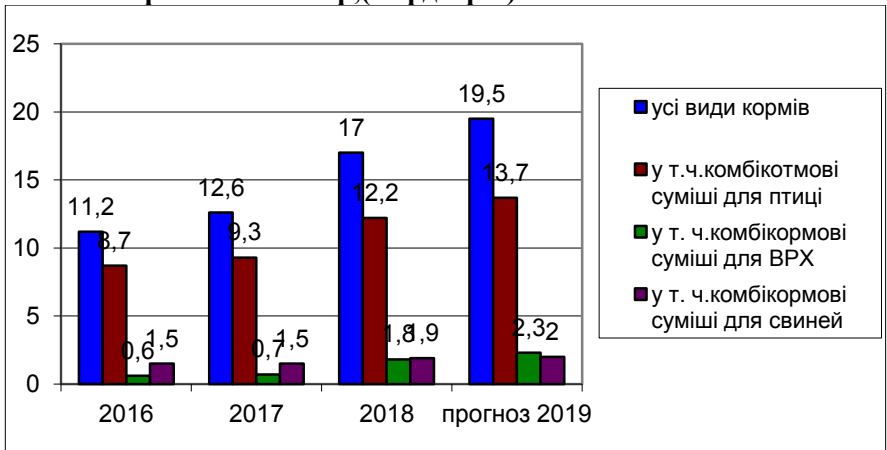
Серед складних за вмістом видів кормів промислового виробництва найбільший приріст вартості купівлі зафіксовано у сегменті комбікормових сумішей для великої рогатої худоби, де темп її зміни склав 244,2% у порівнянні з 2017 р.

За очікуваними прогнозами фахівців, до кінця поточного року загальна ємність ринку купівлі кормів зросте щонайменше до 19,5 млрд грн. або на 114,7% порівняно з минулорічним показником. Зберігатиметься також тренд щодо підвищеного попиту на комбікормові суміші для птиці, ВРХ і свиней, де вартісна ємність цього сегменту ринку складе, відповідно, 13,7 млрд грн., 2,3 млрд грн. і 2,0 млрд грн. (рис 3.1).

На сьогодні для розвитку тваринницького бізнесу велике значення має час, за який можна виростити, згідно з діючими стандартами, с/г. тварин та птицю. До того ж, не менш важливою є якість отримуваної продукції. В умовах активної конкуренції кожний сільгоспвиробник намагається отримати ці два параметри за мінімальних ресурсів. Тому без застосування активних кормових добавок, які повною мірою здатні розкрити генетично закладений потенціал тварин за більш короткий строк, цього досягнути складно. Тож, незважаючи на непросту економічну ситуацію, попит на кормові добавки активно зростає, збільшуються обсяги їхнього виробництва та імпорту.

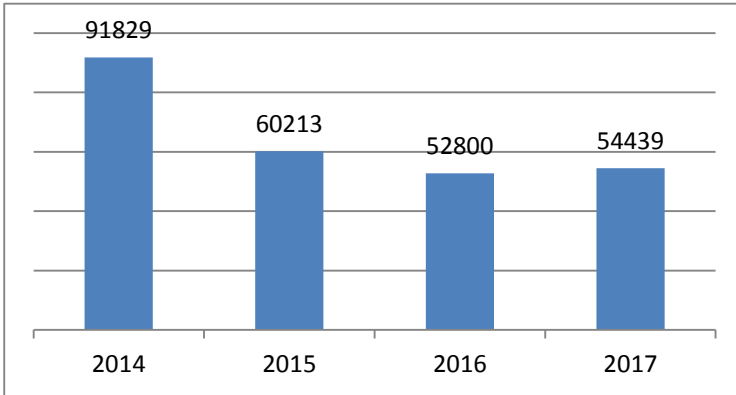
Рис. 3.1. Динаміка вартості купівлі кормів підприємствами України та її прогноз на 2019р.,(млрд. грн.)

Щодо України, то порівняно з попередніми роками обсяги виробництва преміксів суттєво зменшилися. Адже останнім часом ринок ними явно перенасичений, тому відбувається певне скорочення їхнього виробництва (рис. 3.2). Зокрема, якщо у 2014 р. усіма підприємствами було вироблено 91,8 тис. т преміксів, то у 2015 р.

намітилася тенденція значного скорочення їх обсягів – 60,2 тис. т, у 2016 р. – 52,8 тис. т, а у 2017 р. – 54,4 тис. т. [11]

Рис. 3. 2. Кількість вироблених підприємствами України преміксів для кормів с/г. тварин, т

ВЕТЕРИНАРНИЙ КОНТРОЛЬ НА КОРДОНІ

Новий закон «Про безпечність та гігієну кормів»

З 19 січня 2020 вступає в дію Закону України «Про безпечність та гігієну кормів».

Про це повідомляє прес-служба Держпродспоживслужби.

“У зв’язку з неодноразовими зверненнями суб’єктів господарської діяльності щодо змін порядку ввезення на територію України кормів, кормових матеріалів, кормових добавок, преміксів, кормів для непродуктивних тварин та їх подальшого обігу на території України, пов’язаних із вступом 19.01.2020 року в дію Закону України «Про безпечність та гігієну кормів», повідомляємо про таке.

Відповідно до пунктів 5 та 6 розділу X Прикінцеві та перехідні положення Закону, у разі наявності діючих реєстраційних посвідчень, виданих відповідно до Закону України «Про ветеринарну медицину», дозволяється протягом п'яти років виробництво, обіг (в тому числі ввезення на територію України) готових кормів та преміксів, а виробництво, обіг (в тому числі ввезення на територію України) кормових добавок – до кінця дії реєстраційного посвідчення», – йдеться у повідомленні.

У подальшому, починаючи з 19.01.2020 року, при здійсненні державного контролю за дотриманням законодавства України про корми державні ветеринарні інспектори звертатимуть увагу на державну реєстрацію кормових добавок, які входять до складу кормів, кормових сумішей, преміксів та кормів для непродуктивних тварин, з урахуванням положень пунктів 5 та 6 розділу X Прикінцеві та перехідні положення Закону. Відповідно до статей 18 – 20 Закону державній реєстрації підлягають лише кормові добавки.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За дослідженнями даної роботи можемо сказати, що:

- в останні роки кормовиробництво в більшості господарств країни не в повній мірі задовольняє потреби тваринництва. Основна причина такого стану кормовиробництва це не стабільна урожайність кормових культур, яка передусім залежить від погодних умов, недостатньої уваги з боку спеціалістів агроформувань, недотримання та неналежного ресурсного забезпечення технологій їх вирощування;
- досвід провідних зарубіжних компаній виробників свідчить, що результати, яких вони досягають в процесі виробництва та реалізації продукції високої якості, базується на чіткому дотриманні вимог нормативних документів і стандартів на всіх етапах багатоступеневого виробничого процесу;
- за даними експертного аналізу фактична ємність ринку купівлі кормів підприємствами України у 2018 р. склала близько 17 млрд. грн., що на 135% більше проти аналогічного показника 2017 р. і на 151,4% - 2016 р.

Серед складних за вмістом видів кормів промислового виробництва найбільший приріст вартості купівлі зафіксовано у сегменті комбікормових сумішей для великої рогатої худоби, де темп її зміни склав 244,2% у порівнянні з 2017 р.

За очікуваними прогнозами фахівців, до кінця поточного року загальна ємність ринку купівлі кормів зросте щонайменше до 19,5 млрд грн. або на 114,7% порівняно з минулорічним показником. Зберігатиметься також тренд щодо підвищеного попиту на комбікормові суміші для птиці, ВРХ і свиней, де вартісна ємність цього сегменту ринку складе, відповідно, 13,7 млрд грн., 2,3 млрд грн. і 2,0 млрд грн.

- також з 19 січня 2020 року набув чинності Закон «Про безпечність та гігієну кормів».

У даному Законі визначаються правові та організаційні засади виробництва, обігу, маркування та представлення кормів, регулювання відносин між органами виконавчої влади та операторами ринку кормів.

Щодо пропозицій, то:

- набута практика від зарубіжних компаній має стати надбанням для всіх вітчизняних підприємств, що працюють у цій сфері, до того ж, її впровадження не тільки гарантуватиме виробництво якісної та конкурентоспроможної продукції, а й сприятиме стабільній роботі компаній виробників, зростанню їх фінансових і технічних можливостей, вирішенню соціальних проблем трудових колективів.

Публікації за темою дипломної роботи:

1. Непомилуєва А.В. Державний ветеринарний контроль при ввезенні на митну територію України кормів, комбікормів, преміксів для відгодівлі тварин: автореферат магістерської роботи на здобуття освітнього ступеня – Магістр, Спеціальність 101 Екологія,. – Рівне: РДГУ, 2019. – 20с.

АНОТАЦІЯ

Непомилуєва А.В. Державний ветеринарний контроль при ввезенні на митну територію України кормів, комбікормів, преміксів для відгодівлі тварин У магістерській роботі здійснено аналіз контролю

привезені на митну територію кормів, комбікормів, преміксів. Ознайомлено із законами, визначено вимоги до якості зерна, що використовується для кормів.

Ключові слова: ветеринарний контроль, корми, комбікорми, премікси, закони України.

АННОТАЦИЯ

Непомилуева А.В. Государственный ветеринарный контроль при ввозе на таможенную территорию Украины кормов, комбикормов, премиксов для откорма животных. В магистерской работе проведен анализ контроля привезени на таможенную территорию кормов, комбикормов, премиксов. Ознакомлены с законами, определены требования к качеству зерна, используемый для кормов.

Ключевые слова: ветеринарный контроль, корма, комбикорма, премиксы, законы Украины.

ANNOTATION

Nepomylueva A.V State veterinary control for the import into the customs territory of Ukraine of feeds, compound feeds, premixes for fattening animals In the master's work the analysis of controls of the feeds, compound feeds, premixes imported into the customs territory was carried out. Familiarize yourself with the laws, determine the quality requirements for the grain used for feed.

Key words: veterinary control, feeds, compound feeds, premixes, laws of Ukraine.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12